

Bu rapor; Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, Enerji Politikaları ve Stratejileri Dairesi Başkanlığı Personeli tarafından hazırlanmış olup, haberler ilgili kaynakların özetidir.

71

“DÜNYA ENERJİ GÖRÜNÜMÜ”

Dilek AĞRI:	Avrupa Birliği Ülkeleri Enerji Görünümü
Sinem ÇAYNAK:	Amerikalar & Asya & Pasifik Enerji Görünümü
Feyyaz ŞİMŞEK:	Rusya ve Hazar Bölgesi Enerji Görünümü
Barış İLTER:	Orta Doğu ve Kuzey Afrika Enerji Görünümü
Muhittin İZGİ:	
Ali GÜLMEZ:	Think - Tank Kuruluşları
Volkan YARAMIŞ:	
Çağrı SAĞLAM:	Think – Tank (İklim Değişikliği)

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

AVRUPA BİRLİĞİ:

Avrupa Komisyonu çarşamba günü, Fransa, Norveç ve Romanya'daki üç elektrik ticaret platformuna rekabet dışı hareketlerinden dolayı, toplamda 7 milyon € para cezası kesmiştir. AB rekabeti izleme organı, 2011 ve 2012 yıllarında bir anlaşma ile en az yedi ay boyunca birbirleriyle rekabet etmedikleri gerekçesiyle Norveç spot enerji piyasası Nord Pool Spot'a (NPS) 2,33 milyon € ve Paris merkezli EPEX Spot'a 3,65 milyon € ceza vermiştir.

<http://www.energylivenews.com/2014/03/06/three-eu-power-trading-platforms-fined-e7m/>

AVRUPA BİRLİĞİ – UKRAYNA:

Avrupa Birliği yürütme kolu başkanı çarşamba günü, AB'nin Ukrayna'nın ekonomisinin istikrara kavuşmasına yardım etmek için önümüzdeki yıllarda kredi ve hibe olarak 11 milyar € vermeye hazır olduğunu belirtmiştir. Bu paket Ukrayna'nın gaz transit sisteminin modernize edilmesi ve yargı reformundan, seçimlere hazırlanmasına yönelik teknik yardım sağlamayı amaçlamaktadır.

<http://www.vcstar.com/news/2014/mar/05/business-highlights/>

FRANSA:

Avrupa'nın en büyük enerji üreticisi Electricite de France SA, altı ay boyunca fuel-oil yakıtlı 5,200 MW'lık enerji santrallerini durduracaktır. Şirket sözcüsünün yaptığı açıklamaya göre, sekiz jeneratörden üçü Nisan ayından Ekim ayına kadar rölantide çalışacak, bu dönem boyunca da teminatlar ile yardım istenmeyecektir.

<http://www.businessweek.com/news/2014-03-06/edf-to-halt-5-200mw-of-fuel-oil-generators-on-weak-demand-costs>

İNGİLTERE:

İngiltere, AB'nin 2030 yılı için bağlayıcı nitelikte olan ancak ülkelerin bireysel hedeflerine geçemeyen, Brüksel'in farklı üye devletlerin rekabet talepleri arasında uzlaşma yoluna gidebileceği yenilenebilir enerji hedeflerini kabul etmiştir. İngiltere, AB'nin %40 olan iddialı sera gazı emisyonlarını azaltım hedefi için, iklim değişikliği ile mücadele kapsamında küresel bir anlaşma olması halinde bu oranın %50'ye yükseltilebileceğine yönelik lobi faaliyetleri yapmaktadır.

<http://www.businessgreen.com/bg/analysis/2331896/uk-backs-eu-wide-green-energy-goal>

LETONYA:

Letonya'da, iktidardaki koalisyon partileri, haneler için elektrik enerjisi piyasasının liberalleşmesinin 1 Ocak 2015 tarihine kadar ertelenmesi konusunda anlaşmaya vardıklarını açıkladılar. Başbakan Laimdota Straujuma, piyasanın liberalleşmesinin daha erken bir tarihte olabileceğini ancak zaten 1 Ocak'ın Avrupa Birliği'nin düzenlemeleri için uygun bir zaman olduğunu vurgulamıştır.

<http://www.baltic-course.com/eng/energy/?doc=88502>

ESTONYA – FİNLANDİYA:

Cuma günü Estonya ve Finlandiya arasında, Finlandiya Körfezi'nin her bir tarafına inşa edilecek ve bu iki ülkeyi boru hatlarıyla birbirine bağlayacak olan, iki sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) terminalinin inşası için anlaşma imzalanmıştır. Projenin teknolojik ve finansal detaylarının Mayıs ayı sonuna kadar hem ülkelerin kendi düzenleyici otoritelerine hem de Avrupa Komisyonu'na teslim edilmesi gerekmektedir.

<http://www.energymarketprice.com/SitePage.asp?act=NewsDetails&newsId=14109&trydf=>

AMERİKALAR & ASYA & PASİFİK ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

ABD-AB:

ABD'nin doğal gaz ihracatını arttırmasının, müttefiki Avrupa'nın Putin'i kontrol etmesine yardım edip edemeyeceği hususu tartışılmaktadır. ABD'nin müttefiklerine doğal gaz ihracatı yapmasının, Rusya ve İran gibi diğer ihracatçıların nüfuzunu değiştirebileceği savunuluyor. ABD'de Cumhuriyetçiler, LNG ihracat terminallerinin hızla onaylanmasının, Avrupa'nın Rusya gibi diğer tedarikçilerin etkisini kontrol etmesine yardımcı olabileceği ve Ukrayna konusunda sert bir diplomatik tavır almasına izin verebileceği ifade ederken, diğer taraftan enerji analistleri bunun yıllar alabileceğini değerlendiriyor. ABD'de LNG ihracatının yurt içi fiyatlara etkisi konusundaki endişe ve tartışmaların son dönemde azaldığı, yerli doğal gaz arzının ABD'nin enerji diplomasisinde rol oynayabileceği ifade ediliyor. Son üç yılda ABD Enerji Bakanlığı'nın altı adet LNG Terminali'nin onayladığı, diğer 24 adet başvurunun değerlendirilme aşamasında olduğu belirtilerek, onay sürecinin yavaş seyretmesi eleştirilmektedir. Diğer taraftan, Enerji uzmanları yeni LNG terminallerinin onaylanmasının mevcut Rusya-Ukrayna krizi üzerinde hiçbir etkisi olmayacağını değerlendirirken, daha fazla ihracat terminali inşa edilse dahi, LNG'nin en yüksek teklifi veren ülkelere ihraç edileceği ve mevcut şartlarda bunun Asya ülkeleri olacağını belirtiyor.

<http://www.csmonitor.com/USA/DC-Decoder/2014/0306/Will-more-US-natural-gas-to-Europe-help-keep-Putin-in-check-Doubtful>

ABD-HİNDİSTAN:

Bu hafta, Hindistan-ABD diyalogu sırasında Hindistan'ın petrol ve doğal gaz yatırımlarına olanak sağlaması için ABD'den destek isteyeceği kaydediliyor. Görüşmelerde, Hindistan'ın ABD tarafından yaptırım uygulanan Sudan gibi ülkelerde petrol yatırımları ve operasyonları ile ilgili hususların gündeme alınacağı belirtilmektedir. Görüşmelerde, ABD politikalarının az bilinen etkisinin tartışılacağı ve şeyl gaz dahil olmak üzere, Hindistan'ın petrol ve gaz sektöründeki yatırım kararlarını sonuçlandırması üzerinde yoğunlaşması bekleniyor. Stratejik açıdan, iki ülkenin enerji politikaları, petrol arz güvenliği ve stratejik petrol rezervleri, bölgesel enerji ticaretinin teşvik edilmesi de dahil olmak üzere Güney Asya bölgesel enerji entegrasyonu üzerinde tartışmalar görüşmelerin bir parçası olacaktır.

<http://www.thehindu.com/news/national/india-us-energy-talks-today/article5767602.ece>

JAPONYA:

Japon Hükümetinin büyük ölçekli felaketlerin ekonomik faaliyetler üzerindeki etkisini azaltmak amacıyla, enerji tesislerini korumaya yönelik tedbirler konusunda kapsamlı çalışmalar planladığı kaydediliyor. Söz konusu tedbirler, Tokyo bölgesini doğrudan etkileyeceği öngörülen deprem vb. felaketlerin gerçekleşmesi durumunda olası hasarların üstesinden gelmek için tasarlanacaktır. Zira, üç yıl önce yaşanan büyük Doğu Japonya depreminden bu yana, özellikle Pasifik kıyılarında yoğunlaşan elektrik santralleri ve petrol rafinerilerini güçlendirmek acil bir görev haline gelmiştir. Olası depremlerin söz konusu enerji tesislerine doğrudan hasar vermesi beklenmektedir. Pasifik kıyısı boyunca yer alan endüstri bölgelerinde, ülkenin petrol ürünlerinin %79'unun üretildiği petrol rafinerilerinin bulunduğu belirtilmektedir. İlave olarak, LNG terminallerinin %86'sının -ki LNG yakıtlı termik santraller %84 ve petrol yakıtlı termik santraller %60 oranındadır- bu bölgede olduğu kaydedilmektedir.

<http://the-japan-news.com/news/article/0001101702>

RUSYA VE HAZAR BÖLGESİ ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

RUSYA-UKRAYNA:

Petrol fiyatları Ukrayna'da tırmanan gerginlikler nedeniyle pazartesi günü varil başına yaklaşık 2 dolar yükseldi. Ancak uzmanlar, Rus petrol ve doğal gazına dünyanın ihtiyacı olduğunu belirtiyor. Rusya'nın ihtiyacı, muslukların kriz boyunca açık kalmasını sağlayabilmektir. Rusya'nın enerji ihracatı yüksek seviyede bulunuyor. Bu, yaklaşık olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin ithalatına eşit bir miktardır. Ülke dünya pazarlarına günde 7 milyon varilden fazla petrol gönderiyor. Yüksek boyutta bir bozulma, geçici olarak diğer ülkelerden gelen üretim artışları ve rezervler tarafından karşılanacak olsa da, petrol fiyatları üzerindeki etkisi büyük olasılıkla küresel ekonomi için sakatlayıcı olabilecektir. ABD Enerji Bilgi İdaresi göre, Ruslar için petrol ve daha az seviyedeki doğal gaz ticareti, ülkeye yıllık ihracat geliri olarak 515 milyar dolar kazandırırken bu miktar, gelirin yüzde 70'ini, federal bütçenin ise yüzde 52'sini oluşturuyor.

<http://money.cnn.com/2014/03/03/news/economy/russia-oil-prices/>

RUSYA-UKRAYNA:

Rus gaz devi Gazprom, Nisan ayında Ukrayna'ya indirimli fiyatlarla gaz satışının olmayacağını söyledi. Bu açıklama, salı günü Gazprom CEO'su ve başkanı Alexei Miller'in Moskova dışında Rusya Başbakanı Dmitry Medvedev ile yaptığı görüşmenin ardından Rus medyası tarafından bildirildi. Gazprom sözcüsü Sergei Kupriyanov, geçtiğimiz hafta, Ukrayna'nın geçen yıl ödemesi gereken 1,55 milyar dolar aidatını gerekçe göstererek bu yönde bir işaret vermişti. Rusya'nın en büyük şirketi ve dünyanın en büyük doğal gaz üreticisi olan Gazprom, dünya gaz rezervlerinin yaklaşık beşte birini kontrol ediyor. Rusya daha önce aidat ödenmemesi üzerine çıkan bir tartışmadan sonra komşusuna gaz arzını durdurmuştu. Ukrayna'nın ulusal petrol ve gaz şirketi Naftogaz, geçen yılki gaz sevkiyatı için Gazprom'a 1,28 milyar dolar ödedi, ancak bu yıl aldığı gazın tam olarak ödenmesinde yetersiz olduğunu belirtmişti. Gazprom Ukrayna'nın gaz ihtiyacının yarısını sağlıyor. Diğer yandan Rusya, borçlarını ödemek için komşu ülkeye 15 milyar dolar kredi vaat etmişti.

<http://www.rttnews.com/2280168/no-russian-gas-at-discount-prize-for-ukraine-from-april.aspx>

AZERBAYCAN-VİETNAM:

PetroVietnam 2014 ve 2016 yılları arasında SOCAR ile petrol satın almak için anlaştı. Vietnam Devlet Petrol ve Gaz Grubu Petro Vietnam 2014 yılında, Azerbaycan devlet enerji şirketi SOCAR'dan 3,5 milyon varil kadar ham petrol satın alacak. Petro Vietnam tarafından ifade edilen haber, Wall Street Journal tarafından açıklandı. Ham petrol, Vietnam'ın tek petrol işleme tesisi olan günlük 130 bin varil kapasiteli Dung Quat rafinerisinde Vietnam'ın Bach Ho ham petrolü ile karıştırılacak. SOCAR, kara ve denizde petrol ve gaz üretimi yapan Azerteft üretim derneklerine bağlı Azerikimya ve Azeriqaz şirketleri ile petrol ve gaz üretilen alanların keşfine katılarak, yurtiçi ve uluslararası piyasalarda petrol ve gaz işleme, pazarlama, petrol ve petrokimya ürünleri taşıma ve Azerbaycan'ın sanayi ve kamu doğal gaz tedarikini sağlıyor. Enerji zengini Güney Kafkasya ülkesi Azerbaycan, 2013 yılında 43 milyon ton petrol üretti.

http://www.azernews.az/oil_and_gas/64965.html

RUSYA-AVRUPA-UKRAYNA:

Avrupa'da planlanan gaz depolama, 2007 yılından beri en hafif seviyedeki kış şartları nedeniyle rekor yüksek seviyelerde kalsa bile, bir ay içinde en çok Rusya'dan doğal gaz ithalatını artırdı. 4 Mart'taki Enerji Bakanlığı verileri, Baltık Devletleri hariç, 7 Şubat'tan bu yana Rusya'dan Avrupa'ya en yüksek seviyede 505 milyon metreküp gaz sevk edildiğini gösteriyor. Bölgede Avrupa Gaz Altyapısının depolama tesisleri, Brüksel merkezli bir lobi grubuna göre, geçen yılının en az yüzde 12 üstünde ve 2008 yılından bu yana tam yüzde 47 ile en yüksek seviyede bulunuyor. Siyasi soğukluk devam ederken, Rusya ve Ukrayna arasındaki anlaşmazlıklar nedeniyle son on yılda sıkıntı yaşayan Bulgaristan ve Sırbistan depoya sürekli gaz pompalıyor. Londra'da Küresel Enerji Çalışmaları Merkezi'nin kıdemli analisti Julian Lee, Ukrayna'nın özellikle iç talebe yakıt aktarabilecek olması nedeniyle daha sonra Rusya'dan transit kesintilerin herkes için mümkün olabileceğini, Ukrayna'nın Rusya'dan tedarik endişesi olduğunu, Avrupalı alıcıların bu olasılıkla başa çıkmak için stoklar inşa ettiklerini söyledi.

<http://www.bloomberg.com/news/2014-03-06/europe-s-russia-gas-imports-jump-to-3-week-high-as-buyers-hoard.html>

ORTA DOĞU & KUZZEY AFRİKA

ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

ÜRDÜN- İRAK-MİSİR:

Ürdün Hükümeti, Mısır ile doğal gaz anlaşması imzaladığını ve Irak ile ilerde olabilecek petrol işbirliği konusunu tartıştıklarını söyledi. Mısır Petrol Bakanı Şerif İsmail Muhammed, Amman'da üçlü bir enerji toplantısı için Irak Petrol Bakanı Abdul Kareem El-Luaibi'ye katıldı. Resmi Ürdün Haber Ajansı'nın bildirdiğine göre görüşmede, Ürdün ve Mısır, Arap Gaz Boru Hattı'ndan geçen ve Mısır'dan gelen 750 kilometrelik boru hattı ile doğalgaz arzını güvence altına almak için anlaşmalar imzaladı. Ürdün enerji şirketleri için boru hattı yoluyla gelecekteki sıvılaştırılmış doğal gaz kaynakları bağlamak için ayrı bir anlaşma için çağrıda bulundu.

http://www.upi.com/Business_News/Energy-Resources/2014/03/07/Jordan-Iraq-Egypt-join-hands-on-natural-gas-oil/UPI-27901394194178/#ixzz2vSYqTSvg

YEMEN:

Yemen devlet haber ajansı Saba tarafından aktarıldığına göre, güvenlik hedefleri ve petrol tesisleri üzerindeki bir dizi saldırıdan sonra, cuma günü yeni petrol ve işleri bakanları atandı. Saba, Halid Mahfuz'in Baha enerji portföyünü ve Abdou Hüseyin el-Tarb İçişleri Bakanlığı aldığını söyledi. İç istihbarattan sorumlu Siyasi Güvenlik Kurumu'nun yeni başkanı da seçildi. 2012'de aylardır yönetimine karşı gerçekleştirilen kitlesel protestolar sonucunda Amerikan müttefiki olan emektar lideri Ali Abdullah Salih'in istifasından beri Yemen'de siyasi kargaşa ve şiddet olayları görülmekte.

<http://www.reuters.com/article/2014/03/07/yemen-ministers-idUSL6N0M43MC20140307>

İRAN:

IRNA resmi haber ajansının Merkez Bankası Başkanı'ndan aktardığına göre, İran yakında dünya güçleri ile geçici bir nükleer anlaşma çerçevesinde önceden dondurulmuş varlıklarının ikinci taksitini alacak. Çarşamba günü, Valiollah Seif, yeni fonların "önümüzdeki üç gün içinde" İran'ın hesabına transfer olacağını, ancak devlete ilişkin bir ödeme olmadığını söyledi.

<http://www.iol.co.za/news/world/second-batch-of-funds-for-iran-coming-soon-1.1657404>

İRAN- HİNDİSTAN-PAKİSTAN:

Hindistan-Pakistan-İran doğalgaz boru hattı projesinin iptal edilmesinden sonra, Güney Asya ülkeleri, İran ve Umman ile ortaklaşa enerji boru hattı kurmaya karar verdi. Bu kez, boru hatları deniz altında olacak. Sonuç olarak, Hindistan'ın komşu Pakistan'ı atlayarak, Orta Doğu'dan doğal gaz ithal etmesi daha kolay olacaktır. Hindistan Dışişleri Bakanı Salman Hurşit, önerilen enerji boru hattının, Tahran ile yapılan nükleer anlaşmalar sonucu, uluslararası yaptırımların askıya alınması ile en olumlu sonucun bölgesel olacağı görüşünde olduğunu söyledi.

<http://inserbia.info/news/2014/03/india-iran-oman-set-to-build-under-sea-energy-pipelines/>

İSRAİL:

İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu, Kaliforniya Valisi Jerry Brown ile bir ekonomik ve araştırma ortaklığı anlaşması imzaladı.

Brown'un ofisinden gelen haberlere göre, Çarşamba günü imzalanan anlaşma, su tasarrufu, alternatif enerji, siber güvenlik, sağlık ve biyoteknoloji, eğitim ve tarım teknolojisi gibi alanlarda, İsrail ve Kaliforniya arasında işbirliğini artıracaktır. Ayrıca İsrailli şirketler, kuluçka teknolojisi, araştırma parkları, federal laboratuvarları ve üniversiteler de dahil olmak üzere Kaliforniya teknoloji araştırma tesislerine erişebilecek.

<http://www.jta.org/2014/03/06/news-opinion/politics/netanyahu-signs-partnership-agreement-with-calif-gov-brown#ixzz2vXkWzAKk>

<http://www.brookings.edu/research/opinions/2013/03/12-taxing-carbon-gale>

KARBON VERGİSİ ÇOĞU EKONOMİST TARAFINDAN TERCİH EDİLMEKTEDİR

Ekonominin işleyişinin iyileştirilmesi, ithal petrole olan bağımlılığın azaltılması, kirliliğin ve küresel ısınmanın etkilerinin düşürülmesi, hükümet harcamalarındaki kesintilerin ve uzun vadeli açığın azaltılmasını sağlayacak bir kamu politikası aranıyorsa karbon vergisi aranan şeydir. Ekonomistler tarafından desteklenen az sayıdaki vergilere ek olarak karbon vergisi bir ulusu hedeflerine ulaştırabilir.

Karbon vergisinin arkasındaki temel düşünce ekonomi ile uyumlu olmasıdır: Diğer çoğu vergilerin aksine, karbon vergisi bir piyasa aksaklığını giderebilir ve ekonomiyi daha verimli bir hale getirebilir. Enerji tüketiminin önemli faydaları olmasına rağmen, hava ve su kirliliği, trafik sıkışıklığı, iklim değişikliği gibi sosyal maliyetleri de bulunmaktadır. Bu maliyetlerin çoğu doğrudan fosil yakıt kullanan kişiler tarafından karşılanmamaktadır ve fosil yakıtların çok sık olarak kullanıldığı ülkelerde bu durum göz ardı edilmektedir. Ekonomistler çok uzun süredir gündemde olan bu sorunun çözülmesi için karbon vergisini önermektedirler.

Beklendiği gibi, analistlerin çoğu karbon vergisinin emisyonların azalttığını doğrulamaktadırlar. Tufts Üniversitesinden ekonomist Gilbert Metcalf ton başına 15\$ vergi uygulanması durumunda ABD'NİN emisyonlarının %14 oranında azalacağını tahmin etmektedir. Başka bir çalışmada ise, Avrupa'da emisyonların düşmesinde karbon vergisinin etkili olduğu tespit edilmiştir.

Karbon vergisi dünyanın büyük kısmı için yeni bir politika olmasına rağmen, İskandinav ülkeleri, Hollanda, Almanya, Birleşik Krallık ve Avustralya tarafından kullanılmaktadır. Dünyanın 9. Büyük ekonomisi Kaliforniya ise bir cap-and-trade sistemi başlatmıştır.

Tahminlere göre iyi dizayn edilmiş bir karbon vergisi ABD'DE Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın %1'ini kapsamakta ve önemli; ancak sürdürülemeyen uzun ve orta vadeli bütçe açıklarının kapatılması amacıyla kullanılabileceği öngörülmektedir.

Enerji sektörü için karbon vergisi; yabancı kaynaklara olan bağımlılığın azaltılması, enerji tasarrufu yapmak, yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisinin elde edilmesi, enerji verimli malların üretilmesi için daha iyi piyasa teşvikleri oluşturma dahil olmak üzere, çok başka faydalar sağlayabilecektir.

Karbon vergisi önerisine karşı bazen iki sorun yanıt olarak verilmektedir. Birincisi, düşük gelirli hane tüketicileri üzerinde oluşacak etkidir. Buna karşılık olarak, vergi iadesi, düşük faizli gelir vergisi kredileri gibi yollarla bu sorun ortadan kaldırılabilir. Bu durum açıkça bir sorun ise de, karbon vergisinin uygulanması etkilememelidir.

İkinci endişe ise, ABD'NİN tek taraflı hareket edip etmediğidir. Dünyanın geri kalanında işbirliği olmadan konulacak bir karbon vergisinin ABD'DE ekonomik faaliyetleri azaltacağı ve genel karbon emisyonlarını çok seviyede düşüreceği iddia edilmektedir. Buna karşılık olarak, tek taraflı karbon vergisi uygulayan ülkelerde ekonomik faaliyetlerin azaldığı ya da fiyatların arttığına dair herhangi bir kanıt yoktur. Karbon emisyonlarının sınırlandırılması ve enerji verimliliğinin artırılması asıl amaç ise karbon vergileri bu durum için öncü bir rol oynayabilir.

Kimse karbon vergisinin mükemmel sonuçlar doğuracağını iddia edemez; ancak alternatiflerine kıyasla karbon vergisini önermek için daha çok sayıda neden bulunmaktadır.

<http://carnegieendowment.org/2013/09/18/china-s-unmatched-influence-in-central-asia/gnky>

Carnegie Endowment for International Peace (ABD)

ÇİN'İN ORTA ASYA'DAKİ ETKİSİ

Çin Orta Asya'daki etkisi ile ABD ve Rusya'yı geride bırakmış gibi gözükmektedir. Xi Jinping'in 10 günlük ziyareti de bu bağlamda değerlendirildiğinde oldukça önemli bulunmaktadır.

Xi'nin ziyaretleri Bişkek'te Şangay İşbirliği Örgütü'nün toplantısı ile başlamış ve Moskova'daki G20 toplantısı ile son bulmuş ve toplam 4 ülkeyi kapsamıştır. Yapılan ziyaretler ile ekonomik potansiyeli olan projelerin açılışı gerçekleştirilmiş, ikili ve stratejik ortaklıklar imzalanmış ve Çin'in bölgedeki ağırlığının altını çizen görüşmeler yapılmıştır.

Gelişmeler incelendiğinde bölgedeki nüfuz bakımından ABD ve Rusya'nın tamamen dışladığını söylemenin doğru olmamasına rağmen Pekin'in yatırım projelerinin iki taraf açısından yararlı olması ve bütün yerel politik tartışmalardan kaçınılması ile Çin bölge ülkeleri için daha cazibeli bir ortak haline gelmektedir.

Farklı Yaklaşımlar

Çin liderleri Orta Asya ülkeleri ile ortaklıklarını geliştirebilmek için cömert ticari teklifler, krediler sunmakta ve yerel olaylardan uzak kalmaya dikkat etmektedirler. Bu özelliği ile Orta Asya ülkeleri Rusya'nın aksine katı ticari politikalara bağlanmamakta veya politik çıkarımlar öngörmemektedir. Çin'in durumu ABD ile değerlendirildiğinde de benzer bir durum ortaya çıkmaktadır. Pekin, Washington yönetiminin aksine Orta Asya liderlerine ulusal reform gerçekleştirmeleri için baskı uygulamamaktadır.

Diğer farklı bir yaklaşım ise ABD liderlerinin bölge ülkelerine henüz herhangi bir ziyarete bulunmamalarıdır. En son ziyareti Başkan Yardımcısı olarak Al Gore 1993 yılında gerçekleştirmiştir. Buna karşın Çin liderlerinin bölge ülkelerini sıkça ziyaret ettikleri bilinmektedir. ABD yüksek seviyeli ziyaretlerinin bölge ülkelerine az olmasının nedeninin uzaklıktan kaynaklanmadığı Afganistan ziyaretinin buna örnek olduğu bazı uzmanlar tarafından değerlendirilmektedir.

Enerji

Uzaklığa rağmen ABD politika yapımcıları ve AB'li meslektaşları bölgede bulunan doğal gazın boru hatları ile Orta Asya'dan Avrupa'ya taşınmasını istemektedir. Fakat günümüzdeki durum incelendiğinde bunun ancak Çin tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Boru hattı projelerinin gerçekleştirilmesi projelerine kredi sağlayan Çin, doğal gazın Türkmenistan, Özbekistan ve Kazakistan'dan geçmesini sağlayarak ülkenin enerji kaynaklarının çeşitlendirmiş ve ihtiyacını karşılamıştır.

Ayrıca Türkmenistan ve Çin ortak bir proje ile Galkynysh sahasından doğal gaz üretmeyi planlamaktadır. Bu projenin diğer bir özelliği ise bu derece büyük çaplı bir projenin uluslararası petrol firmaları ile ortaklık gerçekleştirilmeden yapılmaya çalışılmasıdır.

Türkmenistan günümüzde Çin'e Rusya'nın doğal gaz devi Gazprom'a sattığından daha fazla doğal gaz satmaktadır. Satılan doğal gaz kısa sürede 20 bcm'den 25 bcm'e çıkarılacak ve 2020 yılına kadarda 65 bcm'e çıkarılacaktır. Bu durumda neredeyse Türkmenistan'ın kabaca Rusya aracılığıyla ithal ettiği doğal gaz miktarına denk gelmektedir.

Hedeflenen bu doğal gazın bir kısmı ise 2016 yılında başlanılmasına karar verilen yeni boru hattı ile karşılanacaktır. Bu rota ise Özbekistan, Kırgızistan ve Çin'i içermektedir. Planlanan proje ile Özbekistan'dan pahalı doğal gaz almak zorunda kalan Kırgızistan Türkmen gazına ulaşmış olacaktır. Bu plan Kırgızistan doğal gaz bağlantı hatlarını elde eden Gazprom'un da rolünün değişmesine neden olacaktır.

Kazakistan'da ise Nursultan Nazarbayev ve Xi'nin resmi olarak yaptığı anlaşma ile Çin Ulusal Petrol Şirketinin daha önce ConocoPhillips firmasına ait olan Kashagan petrol sahasını %8,33'lik payına sahip olmasını sağlamıştır.

Enerjide öne çıkan Xi ayrıca Rusya ile ikili ilişkilere de önem vermektedir. CNPC, Rusya'nın bağımsız doğal gaz üreticisi Novatek'in Yamal sahasındaki sıvılaştırılmış doğal gaz projesinde %20'lik pay almıştır. Fransız Total firması ayrıca 20 milyar dolarlık projeden %20 paya sahip olmuştur.

Moskova ayrıca Doğu Sibirya'daki doğal gazını Çin'e satmak için de acele etmektedir. İkili görüşmeler 2006 yılında günümüze devam etmesine rağmen henüz fiyat konusunda bir anlaşma sağlanamamıştır. Temel altyapı anlaşması ile 35 bcm'lik bir anlaşma sağlamasına rağmen Rusya'nın Çin pazarını Orta Asya'daki komşularına kaptırmaması için fiyat formülünü oluşturma konusunda acele etmesi gerekmektedir.

Fakat Çin ile sağlanacak anlaşma Rusya'nın kazanmayı doğal gaz sektöründen kazanmayı planladığı miktarın azalmasına neden olacaktır. Avrupa ülkeleri Rusya'ya olan doğal gaz bağımlılıklarını azaltmak istemektedir. Çin, Orta Asya'dan kabaca Gazprom'un Avrupa'ya sattığı fiyatın üçte birine doğal gazını almaktadır. Fiyat düzenlemelerinin bu düzeyde olması nedeni ile Çin'in doğal gazını Rusya'dan alması gibi bir durum zor görünmektedir.